

b) bærekraftig fôr

Det er svært positivt at vi har fått på plass gode insentiver for mer bærekraftig fôrproduksjon/forbruk. Bærekraft er imidlertid et vidt begrep som rommer både utslipp og andre miljøparametere, samt økonomiske og sosiale faktorer. **Det vil være nødvendig å definere bærekraft** og hvilke indikatorer som skal brukes til å måle bærekraft, for å kunne avgjøre hvordan nye fôrråvarer og tiltak på fôrsiden påvirker bærekraften i matsystemet.

Eksempelvis kan man bruke operative kriterier som **høyere grad av norskandel** (det må i tilfelle komme med betingelser som at det ikke tar landarealer fra produksjon som går direkte til humant konsum i dag), **energieffektivitet**; mest mulig energi bør komme fra sola og komme inn i systemet via fotosyntesen (her kan man argumentere med bruk fornybar energi, men så lenge det fortsatt brukes fossil energi må all økning i energibruk regnes som en svekkelse av bærekraften), samt **fornuftig utnyttelse av arealene vi har til rådighet**.

At man har definert hva et bærekraftig matsystem er, vil være nødvendig for å forstå og forklare ovenfor forbrukere, aktører og investorer, hvordan fôret bidrar til å styrke bærekraften i matsystemet. Å omtale noe som bærekraftig uten definisjonsavklaring blir for vagt.

Hva forventer aktører og forbrukere når det gjelder styrket bærekraft i fôrproduksjonen? Vi ser stadig at forbrukere stiller høyere krav, Hva de ber om er imidlertid ikke alltid tydelig. For at markedet og innovatører skal dra i samme retning er denne innsikten viktig.

I tillegg til å vurdere nye innovasjoner og nye fôrråvarer, vil det også være hensiktsmessig å vurdere mulighetene for en **omfordeling av ressursene og fôrråvarene** vi allerede har i det norske matsystemet. Økt bruk av beite vil eksempelvis kunne frigjøre kraftfôrressurser fra drøvtyggere til enmagede dyr.

Konsekvensene av klimaendringene vil bli synligere i fremtiden, og kan få konsekvenser som lavere andel oppnådd matkornkvalitet og lavere produksjon av enkelte fôrråvarer. Det er viktig å vurdere **sårbarheten i matsystemet** og fôrråvaretilgangen.

d) sunt og bærekraftig kosthold

Først og fremst vil det være nødvendig å presisere hva LMD her **mener med bærekraft**. Det vil være avgjørende å basere seg på et **bredt spekter av bærekraftindikatorer** (inkludert **miljømessige, sosiale og økonomiske**), for å oppnå en helhetlig og tydelig ramme for implementering av bærekraft i kostholdet.

FAOs definerer et **bærekraftig matvaresystem** som «*et matvaresystem som gir matsikkerhet og ernæring for alle på en måte som ikke kompromitterer de økonomiske, sosiale og miljømessige grunnlagene for å generere matsikkerhet og ernæring for kommende generasjoner.*» dvs. ved integrasjon av miljømessig bærekraft må man også ta **hensyn til naturressurser og muligheter for matproduksjon i det respektive landet**. Ideen om en global diett, og at matproduksjon skal utføres i visse regioner av verden der det kan anses som miljømessig bærekraftig, støtter et mer sårbart matvaresystem.

Det vil viktig å tydeliggjøre **målkonflikter**. Eksempelvis kan måloppnåelsen når det gjelder enkelte bærekraftindikatorer komme i konflikt med andre nasjonale målsettinger, som målet om 50 prosent selvforsyningsgrad, utnyttelse av beitearealer, landbruk over hele landet og opprettholdelse av norske matjordarealer. Dette understreker viktigheten av å tenke helhetlig rundt bærekraft.

Behovet for næringsstoffer og befolkningens helse må være en viktig forutsetning som setter rammene for «et sunt og bærekraftig kosthold». Videre må kostholdet settes i sammenheng med hva som **produseres nasjonalt**. Det vil være lite hensiktsmessig og svært sårbart for måloppnåelsen, å fremme et kosthold der man legger opp til at forbruker må gjøre store omstillinger, eller implementerer råvarer som ikke er vanlige i dagens kosthold eller som ikke er mulige å produsere under norske forutsetninger.

Et sunt og bærekraftig kosthold må inneha en viss romslighet. Det vil være **ernæringsmessig risikabelt å legge opp til en snever diett** som krever en relativt høy økning i inntaket av enkelråvarer for å kunne dekke ernæringsbehovet. Animalske råvarer som kjøtt, meieri og egg bidrar med mange aminosyrer og mikronæringsstoffer. Å redusere inntaket av animalske råvarer som tradisjonelt har vært en viktig del av det norske kostholdet vil kreve mye kunnskap hos den enkelte forbruker for å sikre at man dekker opp næringsstoffer som forsvinner med andre råvarer.

Videre vil det øke sårbarheten i matsystemet om man legger opp til kostholdsendringer som ikke er i **tråd med hva som er mulig å produsere fra det norske ressursgrunnet**.

Alle råvarer, både plantebaserte og animalske, kan produseres på svært ulikt vis. Alle råvarer kan produseres på både svært bærekraftig og lite bærekraftig vis. Derfor vil det være **vanskelig å foreta generaliserte konklusjoner på råvarenivå**. Det vil videre være umulig å gi konkrete kvantitative tall knyttet til hva som er et «bærekraftig» inntak av en bestemt råvare», uten å ha helt konkrete kvantitative tall på hvor store volum det er mulig å produsere eller handle bærekraftig på verdensmarkedet. Det vil dermed være mye **mer hensiktsmessig å styrke bærekraften i matsystemet gjennom gode prinsipper og rammer for bærekraftig produksjon av mat**.

En modellbasert analyse av bærekraftspekter knyttet til det norske matsystemet. Vi ønsker å benytte anledningen til å fortelle om et prosjekt MatPrat og Animalia har initiert. Prosjektet har som mål å utarbeide kvantitative modeller for ulike aspekter knyttet til det norske matsystemet (bl.a. selvforsyning, ressurs-/arealbruk, gjødsel, fôrråvarer, klimagassutslipp, økonomi, sysselsetting, kosthold og ernæring). Prosjektet har et mål om å avdekke bidraget fra norsk husdyrproduksjon til norsk matproduksjon, utnyttelse av ressursgrunnet og næringsstoffene som inntas av den norske befolkningen, samt effektene av kostholdsendringer på ulike faktorer knyttet til norsk landbruk. I praksis går prosjektet ut på å samle inn og formattere offentlig tilgjengelig data, utvikle modeller som videre skal brukes til å teste ulike scenarier knyttet til norsk husdyrproduksjon. Arbeidet utføres av interne fagfolk (MatPrat/Animalia) og i samarbeid med Riddet Institute (New Zealand).